

جایگاه قرائت در برنامه درسی

آموزش قرائت قرآن کریم از اهداف مهم آموزش و پرورش است. به دلیل اهمیت آن، از همان آغاز دوره ابتدایی آموزش قرائت نیز شروع می‌شود و تا پایان دوره متوسطه ادامه می‌یابد. البته زمان اصلی آموزش قرائت، دوره ابتدایی است. این آموزش با برنامه‌ریزی خاص از سال اول آغاز می‌شود و تا پایان این دوره ادامه می‌یابد. زیرا بنابر نظر کارشناسان، این دوره برای زبان آموزی و خواندن دوره مناسبی است و اگر خواندن و قرائت کردن در این دوره به خوبی انجام نشود، جبران آن در دوره‌های بعد مشکل خواهد بود.

علاوه بر قرائت، سه هدف دیگر نیز در آموزش قرآن مورد تصویب شورای عالی آموزش و پرورش قرار گرفته است که عبارت‌اند از:

۱. درک معانی آیات پر کاربرد قرآن؛
۲. تدبر در آیات و درک مفاهیم آن؛
۳. انس با قرآن و پیوند معنوی و عاطفی با این کتاب مقدس.

در میان این چهار هدف، قرائت قرآن، محور آموزش در دوره ابتدایی است. درک معنا محور آموزش در دوره راهنمایی و تدبر در آیات و درک مفاهیم، محور آموزش در دوره متوسطه است. البته انس با قرآن که هدف جامعی است، در تمام دوره‌ها دنبال می‌شود. ضمناً این تقسیم‌بندی به آن معنا نیست که هر دوره فقط به هدف خود می‌پردازد و به اهداف دیگر بی‌توجه است، بلکه در کنار هدف اصلی، اهداف جانبی نیز دنبال می‌شود تا آموزش جامع صورت بگیرد. به‌خصوص قرائت قرآن که در دوره ابتدایی محور آموزش قرار گرفته است، باید در دوره‌های بعد تکرار شود. زیرا خواندن و قرائت نیاز به تمرین و تکرار دارد و اگر این تمرین صورت نگیرد، آنچه در دوره ابتدایی آموخته شده، فراموش می‌گردد. از این رو شایسته است که همکاران عزیز در درس دینی و قرآن دوره متوسطه نسبت به آموزش قرائت اهتمام بورزند و نکات زیر را مراعات نمایند:

۱. بخش اول هر ساعت تدریس را به تمرین قرائت اختصاص می‌دهند و این بخش خاص را تعطیل ننمایند. حجم محتوای درس و اموری مانند آن نباید سبب شود که آموزش قرائت به حاشیه برود و مورد بی‌توجهی قرار گیرد.
۲. از آنجا که قرائت قرآن یک آموزش شفاهی است و امتحان آن نیز به‌طور شفاهی صورت می‌گیرد، ممکن است زمینه‌های کم‌توجهی دانش‌آموزان را فراهم کند، به‌طوری که فکر کنند به هر ترتیب می‌توانند نمره درس شفاهی را بگیرند و قبول شوند. دبیران باید با استفاده از روش‌های مناسب، جدی‌بودن درس قرائت و ارزش‌یابی آن را در کلاس درس نشان دهند. برای این منظور، دبیران باید با شروع سال تحصیلی و در اولین جلسه بر تدریس بخش قرائت تأکید کنند و با یک آزمون، میزان توانایی دانش‌آموزان را در قرائت به دست آورند و به دانش‌آموزان ضعیف از همان ابتدای سال تذکر و هشدار دهند که باید خود را به مرحله مطلوب برسانند.
۳. لازم است دبیران محترم در هر ساعت درسی که قرائت را از دانش‌آموزان می‌پرسند، به ثبت دقیق نمره آنان اقدام کنند و طوری عمل نمایند که دانش‌آموزان احساس کنند اگر قرائت خود را تقویت نکنند، نمی‌توانند در امتحان پایان نیم‌سال

تلفیق قرآن و دینی در دوره متوسطه و درج مقوله «تدبر در آیات» در کتاب دین و زندگی به هیچ‌وجه نباید مانع آموزش قرائت شود

موفق شوند. اگر در طول تدریس این نمره‌گذاری صورت نگیرد دانش‌آموز به صورت هفتگی و مداوم به تمرین قرائت نمی‌پردازد و توانایی قرائت او کاهش می‌یابد و از آنجا که قرائت یک مهارت تدریجی است و امکان ندارد چنین دانش‌آموزی ضعف خود را در شب امتحان جبران بکند، فرصت را از دست می‌دهد و چون قرائت، یک درس شفاهی است از دبیر توقع دارد که نسبت به او ارفاق کند و به وی نمره قبولی بدهد. برای این که دبیر به این مشکل دچار نشود، باید از همان ابتدای سال و در طول تدریس سخت‌گیری نماید. نتیجه این جدیت و سخت‌گیری آن است که در امتحان پایانی توقع دانش‌آموز کم خواهد شد. در آن صورت، حتی اگر دبیر در امتحان پایانی با اغماض و گذشت عمل کند و نمره بیشتری به دانش‌آموزان بدهد، مشکلی پیش نمی‌آید. زیرا دانش‌آموزان در حد توان خود در طول سال فعالیت کرده‌اند و خود را به حد مطلوب رسانده‌اند.

۴. تلفیق قرآن و دینی در دوره متوسطه و درج مقوله «تدبر در آیات» در کتاب دین و زندگی به هیچ‌وجه نباید مانع آموزش قرائت شود. نمره قرائت با توجه به جایگاه آن، همچنان چهار نمره از بیست نمره است و این حد از نمره با آنچه در گذشته بوده تفاوتی نکرده است. علاوه بر این که نمره ترجمه آیات نیز به نمره قرآن افزوده شده و بخش مهمی از نمرات متن نیز مربوط به تدبر در آیات است. بنابراین توجه به قرآن نه تنها در روش تلفیق کاهش نیافته، بلکه به مراتب بیش از گذشته شده است. البته نشان دادن این توجه، به روش کار دبیر در کلاس بستگی دارد. دبیر باید به گونه‌ای عمل کند که هم قرائت در کنار درک معنای آیات به خوبی صورت بگیرد و هم استخراج پیام آیات و فعالیت‌هایی که مربوط به تدبر در آیات است، به نحو مطلوب اجرا شود. همچنین به گونه‌ای تدریس نماید که دانش‌آموز احساس کند مجموعه آموزش‌های دبیر با آیات ابتدای درس ارتباط دارد.

در این صورت است که دانش‌آموز احساس خواهد کرد آموخته‌های او در درس دین و زندگی از قرآن کریم گرفته شده و منبع اصلی معارف اسلامی، کتاب الهی او، یعنی قرآن کریم است.

اکنون که سال جدید تحصیلی آغاز شده، خوب است برای تدریس دقیق و صحیح قرائت، ترجمه و تدبر، طرح درس مناسب هر یک را تهیه کنیم و مؤثرتر از هر سال به آموزش این سه مهارت اقدام نماییم. از خداوند نیز بخواهیم که اقدام صحیح ما سبب شود که دانش‌آموزان با کتاب آسمانی خود بیشتر انس بگیرند.

سردبیر